

Bart Wallet

De misleidingsindustrie

Met haar pamflet *De misleidingsindustrie: hoe Nederlandse media ons dagelijks beetnemen* gooit journalist en historica Els van Diggele een enorme steen in de vijver van de journalistiek.

Van Diggeles aanklacht ligt er niet om: de Nederlandse media zouden al vele jaren in de greep zijn van 'campagnejournalistiek' van het zuiverste water als het gaat om de verslaggeving over Israël en Palestina. Het is een veredelde vorm van zwartepieten: Israël kan niets goed doen. En de Nederlandse journalisten wentelen zich ondertussen in hun eigen morele gelijk.

Stok

Van Diggele gaat zelfs nog een stap verder. Zij betoogt dat de bekommernis om het lot van de Palestijnen in veel gevallen niet oprecht is, maar slechts gebruikt wordt om Israël te treffen. Het echte schandaal is niet dat de werkelijkheid over de Palestijnse corruptie, antisemitisme en politieke incompetentie wordt verzwegen, maar dat Palestijnen slechts de stok zijn om Israël mee te slaan. *No Jews, no news*.

Dit is een pamflet, een genre dat deels ook de inhoud dicteert. Het is geen afgewogen studie, maar een bevlogen aanklacht. Het is bovendien een heel persoonlijk pamflet: in het hart van het boekje zit de analyse van een conflict dat zich bij *NRC Handelsblad* afspeelde over twee kritische recensies van Van Diggele. Dit persoonlijke conflict fungeert als casus voor de bredere stelling dat binnen de pers geen ruimte (meer) is voor een genuanceerde, objectieve analyse van het Israël-Palestina-conflict.

Westerse focus

De grote vraag is natuurlijk of Van Diggeles betoog hout snijdt. Op twee punten val ik haar zeker bij. Dat is ten eerste het

ontstellende gebrek aan gedegen kennis over de achtergronden van de staat Israël. Met name historische diepte ontbreekt, waardoor analyses blijven hangen in de meest actuele gebeurtenis. Die diepgang is wel nodig om een evenwichtig beeld te schetsen.

Ten tweede heeft Van Diggele helemaal gelijk dat de westerse focus op Israël-Palestina - ze spreekt zelf van obsessie - alles te maken heeft met het feit dat het hierbij om joden gaat. Andere conflicten elders in de wereld krijgen niet zoveel aandacht. Door religieuze tradities, antisemitische tradities en de Sjoa fungeren joden voortdurend als een centraal punt in tal van debatten. En ja, dus ook als het over het Midden-Oosten gaat.

Wake-up call

Tegelijkertijd wil ik ook twee kanttekeningen bij Van Diggeles analyse maken. Het is niet allemaal zo zwart-wit als dit pamflet het neerzet. 'De' Nederlandse media

en een groot deel van de politiek - het CDA is volgens Van Diggele 'om', en zelfs bij de ChristenUnie rommelt het - zouden in de greep van de Palestijnse roze bril zijn. Hier wreekt zich toch dat de persoonlijke ervaringen van Van Diggele met het *NRC* als lens gaan fungeren op het totaal. Voor het gemak vergeet ze even dat kranten als het *RD*, *ND*, *De Telegraaf* en ook vaak *de Volkskrant* een heel andere toon aanslaan. En als ze observeert dat op het Mediapark in Hilversum Bertus Hendriks en Paul Aarts als dé Midden-Oostenspecialisten fungeren, ziet ze de jarenlange prominente rol van Ronny Naftaniel en de meer recente van Esther Voet volledig over het hoofd.

Ten tweede, de berichtgeving over Israël-Palestina past in een breder debat dat in de journalistiek gevoerd wordt over 'verantwoordelijkheidsjournalistiek' versus 'gezindheidsjournalistiek'. Het is duidelijk dat Van Diggele zich positioneert in het eerste kamp - dat is ook waar mijn sympathie ligt - maar dat maakt de tweede variant nog niet gelijk illegitiem. Natuurlijk zijn er ook dan journalistieke standaarden waaraan voldaan moet worden, maar engagement moet ook niet bij voorbaat verdacht worden gemaakt. Ik hoop dat *De misleidingsindustrie* vooral zal functioneren als een wake-up call voor alle media om het conflict en de Israëlische en Palestijnse samenlevingen met nuance en zorgvuldigheid te verslaan. «

N.a.v. Els van Diggele, *De misleidingsindustrie. Hoe Nederlandse media ons dagelijks beetnemen. Een pamflet* Uitgeverij De Geus, Amsterdam 2019 120 blz., € 10,-